

BEZOBRATLÍ ŽIVOČICHOVÉ

Živá a neživá příroda III.

2. přednáška

ŘÍŠE ŽIVOČICHOVÉ

Kmen: HOUBOVCI
ŽAHAVCI
PLOŠTĚNCI
PÁSNICE
MĚKKÝŠI
KROUŽKOVCI
ČLENOVCI
OSTNOKOŽCI
STRUNATCI

HOUBOVCI (PORIFERA)

- Živočichové převážně mořští, žijící přisedle
- Živí se drobnými organismy, které filtrují z vody
- Tělo vyztužují jehličky z uhličitanu vápenatého, oxidu křemičitého nebo rohovité hmoty – **sponginu (mycí houby)**
- Rozmnožují se dělením, pučením nebo pohlavně
- Gemule – shluky buněk obalené jehličkami schopné přežít nepříznivé podmínky

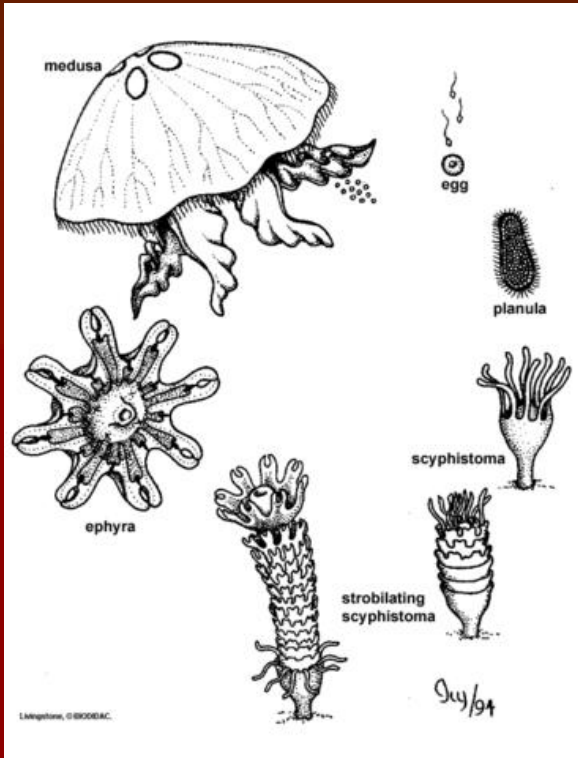

GEMULE

ŽAHAVCI (CNIDARIA)

- Vodní, převážně mořské organismy.
- Mají žahavé buňky s jedem – aktivní lov a obrana vůči predátorům
- Nervová soustava rozptýlená, statokinetické a světločivné orgány
- Trávicí dutina – **láčka** – rozvod živin a jejich trávení
- Rozmnožování pohlavně (přes larvu) i nepohlavně **pučením** (strobilací)
- Během vývoje střídání stádií **polypa a medúzy** (stádium medúzy může scházet)

Třída MEDÚZOVCI

Pravidelné střídání stádií polyp a medúza (stádium medúzy trvá déle).

Třída POLYPOVCI

Nezmaři

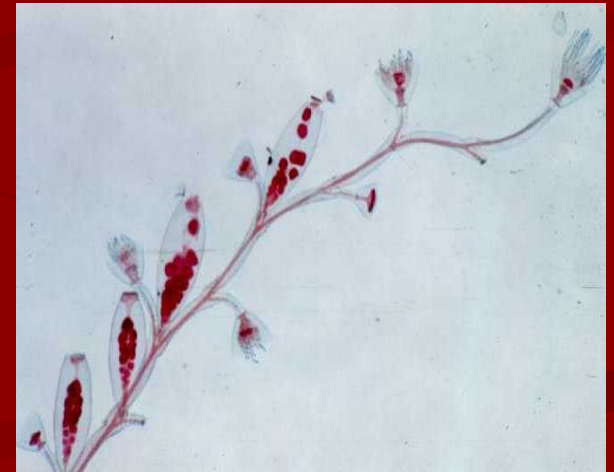
- Velikost maximálně 2 cm, převládá přisedlé stádium, žijí i ve sladkých vodách.
- Úplně u nich chybí stádium medúzy

Trubýši – pouze mořští, vlákna často až několik metrů dlouhá, některé druhy s velmi silným jedem.

Medúzka sladkovodní

Třída KORÁLNATCI

Žijí v teplých mořích. Chybí stádium medúzy.

Někteří si vytváří schránky nejčastěji z uhličitanu vápenatého – **horotvorná činnost**.

Žijí solitérně (sasanky) nebo vytváří kolonie (koráli).

MĚKKÝŠI (MOLLUSCA)

- Mají měkké nečlánkované tělo, které se skládá z hlavy, nohy a útrobního vaku.
- Plášť vylučuje vápenatou schránku (ulitu nebo lasturu)
- U některých může být schránka výrazně redukována (sépie – sépiová kost) nebo úplně chybět (plzák)
- Dýchají žábrami (vodní) nebo plícemi

Třída PLŽI

- Nejpočetnější třídou z měkkýšů (žijí na souši i ve vodě)
- Charakteristická je pro ně **stočená ulita**
- Na **hlavě** jsou **smyslová ústrojí**, **svalnatá noha** vylučuje sliz usnadňující pohyb
- Často jsou **hermafrodité** (přítomnost samčích i samičích pohlavních žláz na jednom jedinci)
- **Mořští plži** mají **vývoj nepřímý** přes larvu – **veliger**
- **Sladkovodní** a **suchozemští** mají **vývoj přímý**
- Živí se **rostlinnou i živočišnou** potravou (někteří i dravě)
- Součástí ústního ústrojí – jazyková páska **radula** (**strouhání potravy**)

Suchozemští plži

Slimák popelavý

Hlemýžd' zahradní

Suchomilka

Plzák lesní

Páskovka keřová

Sladkovodní plži

Bahenka živorodá

Plovatka bahenní

Okružák ploský

Mořští plži

Ušeň mořská

Ostranka jaderská

Homolice mramorovaná

Zavinutec tygrovaný

Tritonka římská

Třída MLŽI

- Mají dvouchlopňovou schránku ze dvou **lastur** (v hřbetní části spojené vazem, někdy i zámkem, uzavírání řídí živočich pomocí svalů)
- **Chybí hlava včetně raduly**
- Mají **dva otvory** – **přijímacím** nasávají vodu, ze které filtrují mikroskopickou potravu a kyslík, druhým – **vyvrhovacím** otvorem pak odchází voda s odpadními látky ve z těla
- Většina jsou **gonochoristé** – odděleného pohlaví
- **Vývoj je nepřímý přes larvu**

Sladkovodní mlži

Škeble rybničná

Velevrub malířský

Perlorodka říční

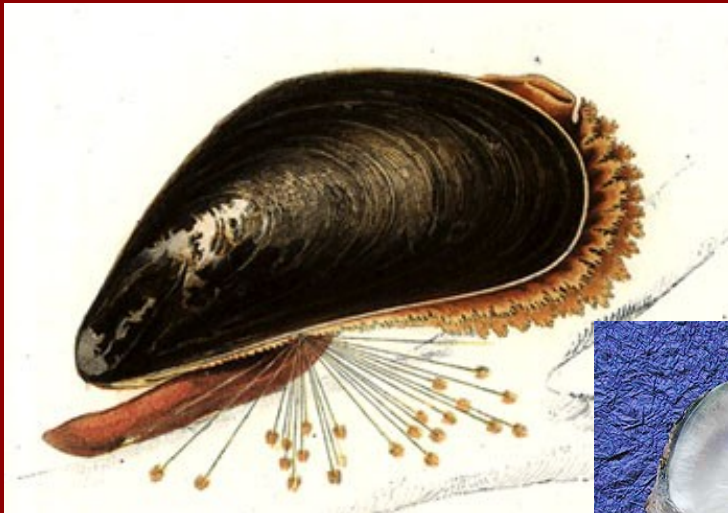
Mořští mlži

Hřebenatka

Srdcovka

Slávka jedlá

Perlotvorka mořská

Ústřice jedlá

Třída HLAVONOŽCI

- Vývojově **nejpokročilejší** skupina měkkýšů
- Dobře vyvinutý **nervový systém** – hlavně **hlavová zauzlina - mozek**
- **Dobrý zrak – komorové oči**
- Tělo tvoří **útrobní vak, hlava a 8 – 10 chapadel**
- Plavou **vlněním ploutevního lemu** nebo **vlněním chapadel** (v nebezpečí vypuzováním vody z nálevky mohou zrychlit svůj únik a znesnadnit vypouštěním barviva z inkoustové žlázy)
- U většiny **vymizela schránka**
- Loví pomocí chapadel s přísavkami - **draví**
- Kolem ústního otvoru je **rohovitá vrstva** připomínající **zobák**, slinné **žlázy** přeměněné na **jedové**
- **Gonochoristé, vývoj přímý, pečují o potomstvo**

Sépie

Chobotnice pobřežní

Krakatice

Oliheň

KROUŽKOVCI - ANNELIDA

- Živočichové červovitého tvaru
- Článkované tělo je kryto kutikulou
- U nás třída **máloštětinatci**
  - dýchají celým povrchem těla
  - hermafrodité (při rozmn. e důležitý opasek)
  - napomáhají rozkladu organických látek v půdě

Nitěnky

Žížala obecná

ČLENOVCI - ARTHROPODA

- **Podkmen: TROJLALOČNATCI**

(vyhynulí trilobiti)

- **Podkmen: KLEPÍTKATCI**

(Pavoukovci: pavouci, sekáči, štíři, roztoči)

- **Podkmen: KORÝŠI**

(Perloočky, buchanky, rakovci – raci, krabi, ...)

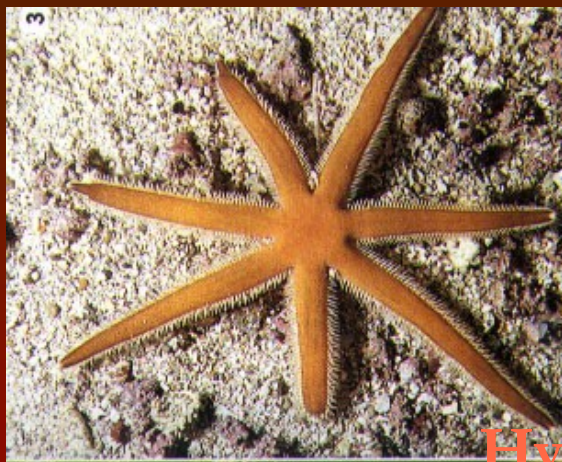
- **Podkmen: VZDUŠNICOVCI**

(Stonožky, mnohonožky, hmyz)

Zástupcům tohoto kmene budou věnovány další dvě přednášky)

OSTNOKOŽCI - ECHINODERMATA

- Mořští živočichové s vnější vápenatou schránkou
- Uvnitř těla systém cév naplněných mořskou vodou – změnou tlaku v jednotlivých cévách a panožkách se živočich pohybuje – **ambulakrální soustava**
- Většinou jsou to **gonochoristé**, mají **larvy**
- Živí se **dravě** nebo **mikroorganismy**

Hvězdice

Sumýši

Ježovky

